

แผนการวิจัยที่	วิจัยและพัฒนากล้วยไม้
โครงการวิจัยที่	การวิจัยและพัฒนากล้วยไม้สกุลอื่นๆที่มีศักยภาพ
กิจกรรมที่ 1.3	การปรับปรุงพันธุ์กล้วยไม้สกุลม้าวิง
การทดลองที่ 1.3.1	การทดสอบพันธุ์กล้วยไม้สกุลม้าวิง

พฤกษ์ คงสวัสดิ์^{1/1} นิตยา คงสวัสดิ์^{1/1} อำนวย^{2/2} นางจงวัฒนา พุ่มทริญ^{2/2}

บทคัดย่อ

ประเทศไทย เป็นแหล่งผลิตกล้วยไม้เขตร้อนที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก แต่ด้วยความต้องการของตลาดกล้วยไม้เริ่มนิยมกล้วยไม้กระถางมากขึ้น ดังนั้นการพัฒนากล้วยไม้กระถางพันธุ์ใหม่ ๆ เป็นแนวทางที่จะเพิ่มปริมาณการส่งออกกล้วยไม้ของประเทศไทย กล้วยไม้สกุลม้าวิง (*Doritis*) เป็นกล้วยไม้กึ่งดิน ลักษณะต้นสั้น ใบหนา ค่อนข้างกว้าง ช่อดอกแข็งแรงตรง ช่อดอกมีดอก 8 – 20 ดอก ซึ่งกล้วยไม้ในสกุลนี้มีศักยภาพในการส่งออกเป็นไม้กระถางเช่นเดียวกับกล้วยไม้สกุลฟาแลนนีอบซิส โดยการดำเนินการต่อเนื่องจาก 2549 – 2553 วางแผนการทดลองแบบ RCB 8 กรรมวิธี 4 ซ้ำ ๆ ละ 20 ต้น กรรมวิธี คือ กล้วยไม้สกุลม้าวิงพันธุ์คัด 8- 10 เบอร์ ปลูก และดูแลรักษาตามรูปแบบของเกษตรกรที่ใช้เชิงการค้า คัดเลือกให้ได้ไม่น้อยกว่า 5 สายต้นเพื่อทดสอบในแปลงเกษตรกรต่อไป

ผลการทดลอง ไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผน เนื่องจากไม่สามารถขยายต้นให้เพียงพอตามแผน แต่ได้เก็บข้อมูลทุกต้นนำมาเปรียบเทียบลักษณะทางการค้าที่สำคัญ ได้แก่ ปริมาตรของต้น (ซม³) ความสามารถในการขยายปริมาณ(ต้นต่อปี) จำนวนช่อดอกเฉลี่ยต่อต้น (ช่อ) และจำนวนช่อดอกเฉลี่ยต่อต้น (ช่อ) จำนวนช่อดอกเฉลี่ยต่อต้น (ช่อ) และจำนวนช่อดอก/ต้นมากที่สุด (ช่อ) ขนาดช่อดอก (ช่อ) และจำนวนดอกต่อช่อ (ดอก) ขนาดดอก (ซม²) และ สีกลีบดอก กลีบปากดอก แก้มกลีบปาก และความสม่ำเสมอของการออกดอก พบว่า กล้วยไม้ม้าวิงสายต้นที่ดีเด่น 13 สายต้นมีเพียง 6 สายต้นที่มีคะแนนสูงสุด ได้แก่ ศก 01 ศก 03 ศก.07 ศก 21 ศก.24 และ ศก. 22 กล้วยไม้แดงอุบลสายต้นที่ดีเด่น 19 สายต้นมีเพียง 7 สายต้นที่มีคะแนนสูงสุด ได้แก่ คือ ศก 03 ศก 06 ศก 11 ศก 23 ศก 27 ศก 31 และศก 35 ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นพ่อ-แม่พันธุ์ในเชิงการค้าได้

ทะเบียนเลขที่

^{1/} ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ ^{2/} สถาบันวิจัยพืชสวน

คำนำ

กล้วยไม้เป็นพืชในวงศ์ Orchidaceae ปัจจุบันพบแล้วทั่วโลกมากกว่า 796 สกุล 19,000 ชนิด โดยประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตกล้วยไม้เขตร้อนที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก ซึ่งประเทศไทยมีการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอก โดยเฉพาะกล้วยไม้สกุลหวายตัดดอกมากที่สุด ปัจจุบันตลาดกล้วยไม้เริ่มนิยมกล้วยไม้กระถางมากขึ้น ดังนั้นการพัฒนากล้วยไม้กระถางพันธุ์ใหม่ๆ เป็นแนวทางที่จะเพิ่มปริมาณการส่งออกกล้วยไม้ของประเทศไทย กล้วยไม้สกุลม้าวิง (*Doritis*) เป็นกล้วยไม้กึ่งดิน ลักษณะต้นสั้น ใบหนาและค่อนข้างกว้าง ช่อดอกแข็งแรงตรง ซึ่งกล้วยไม้ในสกุลนี้มีศักยภาพในการส่งออกเป็นไม้กระถางเช่นเดียวกับกล้วยไม้สกุลฟาแลนนีอบซิสแต่สามารถการดูแลรักษาได้ง่ายกว่า แต่ปัจจุบันยังไม่มีการค้ากล้วยไม้สกุลม้าวิงอย่างจริงจัง กล้วยไม้ม้าวิงที่พบในประเทศไทยมีเพียง 1 ชนิดแต่สามารถแบ่งออกได้ 3 กลุ่ม ได้แก่ ม้าวิง (*Doritis pulcherrima*) แดงอุบล (*Doritis pulcherrima* var. *buyssoniana*) และม้าบิน (*Doritis pulcherrima* var. *chumpurnensis*) ปัจจุบันมีเกษตรกรคัดเลือกเป็นพันธุ์การค้าเพียงแดงอุบล มีพันธุ์การค้า คือ พันธุ์เชียงใหม่ AM นอกจากนั้นจะเป็นการผสมข้ามพันธุ์ (verity) สกุล

(genus) มักผสมกับกล้วยไม้สกุลฟาแลนนีอบซิสซึ่งเป็นกล้วยไม้กระถางขนาดใหญ่ แต่ไม่มีการศึกษาเพื่อทำเป็นไม้กระถางขนาดเล็กสำหรับในสำนักงาน

การทดลองนี้เป็นงานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยและพัฒนากล้วยไม้สกุลอื่นๆที่มีศักยภาพเพื่อการคัดเลือกเป็นพ่อ-แม่พันธุ์ เพื่อเพิ่มศักยภาพของเกษตรกรในการสร้างลูกผสมกล้วยไม้กระถางให้หลากหลาย และเป็นการพัฒนาพันธุ์กล้วยไม้พันธุ์ของไทยเพื่อใช้พันธุ์การค้า และรองรับข้อตกลงการส่งพรรณพืชและพันธุ์สัตว์ป่าในเชิงการค้าระหว่างประเทศ (CITES) อันจะเป็นทรัพย์สินที่เป็นลิขสิทธิ์ของประเทศในอนาคต

วิธีดำเนินการ

กิจกรรมย่อยที่ 1.3 การปรับปรุงพันธุ์กล้วยไม้สกุลม้าวิง

การทดลองที่ 1.3.1 การทดสอบพันธุ์กล้วยไม้สกุลม้าวิง

- สิ่งที่ใช้ในการทดลอง

กล้วยไม้สกุลม้าวิงพันธุ์คัด 8- 10 เบอร์

วัสดุทางการเกษตร

แบบและวิธีการทดลอง

RCB กรรมวิธี 8 – 10 กรรมวิธี จำนวน 4 ซ้ำ ซ้ำละ 20 ต้น กรรมวิธี คือ กล้วยไม้สกุลม้าวิงพันธุ์คัด 8 - 10 เบอร์ ปลูกและดูแลรักษาตามรูปแบบของเกษตรกรที่ใช้เชิงการค้า

วิธีปฏิบัติการทดลอง

1. ขยายปริมาณกล้วยไม้สกุลม้าวิงที่คัดเลือกไว้ในปี 2553 ทั้งกล้วยไม้ม้าวิง และแดงอุบลให้ได้ สายต้นไม่น้อยกว่า 80 ต้น โดยวิธีการแบ่งต้น และเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ แล้วปลูกต้นที่ได้ในกระถางขนาด 6 นิ้ว
2. นำต้นที่มีขนาดสม่ำเสมอปลูกทดสอบศักยภาพในเชิงการค้า โดยดูแลรักษาตามรูปแบบของเกษตรกรที่ใช้เชิงการค้า
3. เก็บข้อมูล

การคำนวณปริมาตรต้นและช่อดอกใช้สูตร $\pi r^2 h$

การบันทึกข้อมูล

1. ผลผลิตและคุณภาพของดอก จำนวนช่อดอกเฉลี่ยต่อต้น (ช่อ) และจำนวนช่อดอกเฉลี่ยต่อต้น (ช่อ) จำนวนช่อดอกเฉลี่ยต่อต้น (ช่อ) และจำนวนช่อดอก/ต้นมากที่สุด (ช่อ) ขนาดช่อดอก (ช่อ) และจำนวนดอกต่อช่อ (ดอก) ขนาดดอก (cm^2)และ สีกลีบดอก กลีบปากดอก แก้มกลีบปาก และความสม่ำเสมอของการออกดอก
2. ความยอมรับของเกษตรกร
3. การเจริญเติบโต เช่น การออกดอก ปริมาตรของต้น (cm^3) ความสามารถในการขยายปริมาณ(ต้นต่อปี)
4. การระบาดของศัตรูพืช

เวลา และ สถานที่

ระยะเวลาดำเนินการ

ทำการทดลองใน เดือน ตุลาคม 2553 – กันยายน 2555

สถานที่ทำการทดลอง

สถานที่ ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ

ผลและวิจารณ์ผลการทดลอง

ภาพรวมไม่สามารถดำเนินการทดลองตามแผนการทดลองได้ เนื่องจากไม่สามารถขยายต้นกล้วยไม้มาว้างที่คัดเลือกไว้ให้ ไม่เพียงพอตามแผนการทดลอง เนื่องจากประสบปัญหาในการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อทำให้ต้นกล้วยไม้ที่คัดเพาะเลี้ยงเตรียมมาตั้งแต่ปี 2552 -2553 ต้องออกปลูกก่อนกำหนดไม่สามารถขยายต้นให้เพียงพอได้

ภาพที่ 1 ต้นกล้วยไม้สกุลมาว้างสายต้นที่คัดเลือกที่ได้จากการเลี้ยงช่อดอกอ่อน และตาข้าง

จึงขอเก็บข้อมูลเปรียบเทียบจำนวนที่ขยายได้ดังนี้ เพื่อหากกล้วยไม้มาว้างที่มีลักษณะทางการค้าเพื่อเป็นพ่อแม่พันธุ์ในการปรับปรุงพันธุ์ในอนาคตจึงเก็บข้อมูลที่สำคัญดังนี้

กล้วยไม้มาว้างสายพันธุ์คัด

ทดสอบพันธุ์กล้วยไม้สกุลมาว้างที่คัดเลือกไว้ในปี 2549 – 2553 จำนวน 13 เบอร์ ได้แก่ ศก 01 ศก 02 ศก 03 ศก 05 ศก 06 ศก 07 ศก 08 ศก 19 ศก 20 ศก 21 และ ศก 024 โดยมีจุดประสงค์ที่จะใช้เป็นพ่อแม่พันธุ์ให้เกษตรกรนำไปใช้

ประโยชน์ แต่เนื่องจากไม่สามารถขยายพันธุ์ตามแผนการทดลองจึงเก็บข้อมูลทุกต้นนำมาเฉลี่ยเพื่อคัดเลือกให้เหลือ 5 เบอร์ เพื่อทดสอบในแปลงเกษตรกรต่อไป

1. ลักษณะของต้นกล้วยไม้ม้าวิ่ง

1.1 ปริมาตรของต้น (ชม.³) และขนาดใบ (ชม.²)

ขนาดของต้น พบว่า กล้วยไม้ม้าวิ่งสายต้น ศก 22 มีต้นขนาดใหญ่ที่สุด คือ 3,483.79 ชม.³ และกล้วยไม้ม้าวิ่งสายต้น ศก 01 ที่มีต้นขนาดเล็กที่สุด คือ 650.65 ชม.³.

เนื่องจากเป้าหมายที่ต้องการคัดเลือกเป็นกระถางตั้งโต๊ะ (Pan) โดยทั่วไปกระถางขนาด 3 นิ้ว สูง 1.5 นิ้ว หรือ 248.97 ชม.³. กระถางขนาด 4 นิ้ว สูง 2 นิ้ว หรือ 785.71 ชม.³. และ กระถาง 6 นิ้ว สูง 3 นิ้ว หรือ 2,651.79 ชม.³. โดยแบ่งขนาดตามความต้องการของตลาดสามารถแบ่งขนาดต้นม้าวิ่งออก เป็น 3 กลุ่มคือ

1. ม้าวิ่งสายต้นขนาดเล็ก มีปริมาตรต้น 500 – 1,000 ชม.³. ได้แก่ ศก 01 ศก 05 ศก 06 และ ศก 024
2. ม้าวิ่งสายต้นขนาดกลาง มีปริมาตรต้น 1;000 – 3,000 ชม.³. ได้แก่ ศก 02 ศก 03 ศก 07 ศก 08 ศก 19 ศก 20 และ ศก 21
3. ม้าวิ่งสายต้นขนาดใหญ่ มีปริมาตรต้น มากกว่า 3,000 ชม.³. ได้แก่ ศก 22 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความสูง ความกว้าง และปริมาณต้น และความกว้าง ยาว และปริมาตรใบของสายต้นม้าวิ่งพันธุ์คัด 12 พันธุ์

ม้าวิ่งสายต้น	ขนาดต้น (ชม.)		
	สูงต้น (ชม.)	กว้างพุ่ม (ชม.)	ปริมาตรต้น(ชม. ³)
ศก 01	4.90	6.50	650.65
ศก 02	4.00	10.50	1,386.00
ศก 03	3.80	10.80	1,393.01
ศก 05	2.17	10.67	776.45
ศก 06	5.25	7.00	808.50
ศก 07	4.00	13.40	2,257.33
ศก 08	3.30	16.00	2,655.09
ศก 19	4.00	9.00	1,018.29
ศก 20	5.20	10.80	1,906.23
ศก 21	6.00	9.00	1,527.43
ศก 22	4.33	16.00	3,483.79
ศก 24	4.90	6.90	733.19

1.2 ความสามารถในการขยายปริมาณ(ต้นต่อปี)

พบว่า กล้วยไม้ม้าวิ่งสายต้น ศก.20 ให้ต้นใหม่เฉลี่ยมากที่สุด คือ 2.40 ต้นต่อปี กล้วยไม้ม้าวิ่งสายต้น ศก 22 ที่ให้ต้นใหม่ได้มากที่สุด คือ 5 ต้นต่อปี จากข้อมูลต้นใหม่เฉลี่ย ซึ่งกล้วยไม้ม้าวิ่งที่มีการแตกต้นใหม่ได้มากจะทำให้เกษตรกรสามารถขยายจำนวนได้เร็ว สามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ

1. ม้าวิ่งสายต้นที่ให้ต้นใหม่เฉลี่ย 2 ต้นต่อปี ได้แก่ ศก 02 ศก 05 ศก 06 และศก 08
2. ม้าวิ่งสายต้นที่ให้ต้นใหม่เฉลี่ยมากกว่า 2 ต้นต่อปี ได้แก่ ศก 01 ศก 03 ศก 07 ศก 09 ศก 20 ศก 21ศก 22 และ ศก 24 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนต้นใหม่เฉลี่ย(ต้นต่อปี) และจำนวนต้นใหม่มากที่สุด(ต้นต่อปี)ของสายต้นม้าวิ่งพันธุ์คัด 12 พันธุ์

กล้วยไม้ม้าวิ่ง	จำนวนต้นใหม่เฉลี่ย	จำนวนต้นใหม่มากที่สุด
-----------------	--------------------	-----------------------

สายต้นคัดเลือก	(ต้นต่อปี)	(ต้นต่อปี)
ศก 01	2.25	3
ศก 02	2.00	2
ศก 03	2.29	3
ศก 05	2.00	2
ศก 06	2.00	2
ศก 07	2.24	3
ศก 08	2.00	2
ศก 19	2.25	3
ศก 20	2.40	3
ศก 21	2.26	3
ศก 22	2.17	5
ศก 24	2.22	3

2. ลักษณะของดอก

2.1 จำนวนช่อดอกเฉลี่ยต่อต้น (ช่อ) และจำนวนช่อดอก/ต้นมากที่สุด (ช่อ)

พบว่า ม้าวิ่งสายต้น ศก.27 มีจำนวนช่อดอกเฉลี่ยมากที่สุด คือ 2 ช่อต่อต้น แต่ ม้าวิ่งสายต้นศก 20ศก 20ศก 22ศก 24 ให้ช่อดอกมากที่สุด คือ 3 ช่อต่อต้นจากข้อมูล สามารถในการออกช่อดอกต่อต้นเฉลี่ยแตกต่างกัน ซึ่งกล้วยไม้ม้าวิ่งที่มีจำนวนช่อดอกมากเป็นลักษณะทางเป็นที่ต้องการของตลาดมากซึ่งเกษตรกรต้องการ จึงแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ

1. ม้าวิ่งสายต้นที่ให้ช่อดอกเฉลี่ย 1 ช่อ ได้แก่ ศก 02 ศก 05 และ ศก 08
2. ม้าวิ่งสายต้นที่ให้ช่อดอกเฉลี่ย 1 – 2 ช่อ ได้แก่ ศก 01 ศก 03ศก 07 ศก 09 ศก 19 ศก 20 ศก 21 ศก 22 และ ศก 24 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนช่อดอก/ต้นเฉลี่ย(ช่อ)และจำนวนช่อดอก/ต้นมากที่สุด(ช่อ) ของสายต้นม้าวิ่งพันธุ์คัด 12 พันธุ์

กล้วยไม้ม้าวิ่ง สายต้นคัดเลือก	จำนวนช่อดอก/ต้นเฉลี่ย (ช่อ)	จำนวนช่อดอก/ต้นมากที่สุด (ช่อ)
ศก 01	1.10	2
ศก 02	1.00	1
ศก 03	1.20	2
ศก 05	1.00	1
ศก 06	1.00	1
ศก 07	1.23	2
ศก 08	1.00	1
ศก 19	1.25	2
ศก 20	1.40	3
ศก 21	1.65	2
ศก 22	1.52	3
ศก 24	1.69	3

2.2 ขนาดช่อดอก (ช่อ) และจำนวนดอกต่อช่อ (ดอก)

ขนาดช่อดอก พบว่า กล้วยไม้ม่วง ศก 21 มีขนาดช่อดอกใหญ่ที่สุด คือ 7,568.79 ซม.³. และ กล้วยไม้ม่วง ศก 01 มีขนาดช่อดอกเล็กที่สุด คือ 813.56 ซม.³. สามารถแบ่งตามปริมาตรช่อดอกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. สายต้นม่วงที่มีปริมาณช่อดอก 800 – 2,000 ซม.³ ได้แก่ ศก 01 ศก 05 และ ศก 06
2. สายต้นม่วงที่มีปริมาณช่อดอกมากกว่า 2,000 – 4,000 ซม.³ ได้แก่ ศก 03 ศก 07 ศก 19 ศก 20 และ ศก 24
3. สายต้นม่วงที่มีปริมาณช่อดอกมากกว่า 4,000 ซม.³ ได้แก่ ศก 02 ศก 08 ศก 21 และ ศก 22

จำนวนดอกพบว่า กล้วยไม้ม่วงที่มีจำนวนดอกมากที่สุด คือ ศก 21 มีจำนวนดอกเฉลี่ย 34 ดอกต่อช่อ และกล้วยไม้ม่วงที่มีจำนวนดอกน้อยที่สุด คือ ศก 01 ศก 05 และ ศก 19 มีจำนวนดอกเฉลี่ย 17 ดอกต่อช่อ ดังตารางที่ 4

สามารถแบ่งจำนวนดอกต่อช่อกล้วยไม้ม่วงออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. สายต้นม่วงที่มีจำนวนดอกต่อช่อ 10 - 20 ดอก. ได้แก่ ศก 01 ศก 05 ศก 19 ศก 20 ศก 22 และ ศก 24
2. สายต้นม่วงที่มีจำนวนดอกต่อช่อมากกว่า 20 ดอก ได้แก่ ศก 02 ศก 03 ศก 06 ศก 07 ศก 08 และ ศก 21 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความกว้าง ความยาวช่อดอก จำนวนดอกต่อช่อ ของสายต้นม่วงพันธุ์คัด 12 พันธุ์

ม่วงสายต้น	ช่อดอก			จำนวนดอก (ดอก)
	ความกว้าง(ซม.)	ความยาว (ซม.)	ปริมาตรช่อดอก (ซม. ³)	
ศก 01	4.3	14.0	813.56	17.0
ศก 02	5.5	47.0	4,468.36	22.0
ศก 03	5.4	31.1	2,850.18	23.6
ศก 05	5.5	14.0	1,331.00	17.0
ศก 06	4.2	19.0	1,053.36	22.5
ศก 07	4.5	45.5	2,895.75	37.0
ศก 08	6.5	32.0	4,249.14	22.0
ศก 19	4.5	55.0	3,500.36	17.0
ศก 20	6.0	26.0	2,941.71	19.0
ศก 21	6.5	57.0	7,568.79	34.0
ศก 22	6.0	39.3	4,446.51	20.0
ศก 24	4.3	23.4	1,359.81	18.0

2.3 ขนาดดอก (ซม.²) และ สีกลีบดอก กลีบปากดอก แก้มกลีบปาก

ขนาดดอก พบว่า กล้วยไม้ม่วง ศก 19 มีขนาดดอกใหญ่ที่สุด คือ 7.50 ซม.² และกล้วยไม้ม่วงที่มีจำนวนดอกน้อยที่สุด คือ ศก 07 และ 18 มีขนาดดอกเฉลี่ย 3.12 ซม.². ดังตารางที่ 5

สามารถแบ่งตามปริมาตรดอกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. สายต้นม่วงที่มีปริมาตรดอก 3 - 5 ซม.² ได้แก่ ศก 01 ศก 03 ศก 05 ศก 06 ศก 07 ศก 08 และ ศก 22
2. สายต้นม่วงที่มีปริมาตรดอกมากกว่า 5 ซม.² ได้แก่ ศก 02 ศก 19 ศก 20 ศก 21 และ ศก 24

สีดอกพบว่า กล้วยไม้ม่วงที่คัดเลือกไว้มีสีดอกดังนี้ สีกลีบดอกอยู่ในกลุ่ม ม่วง 76 - ม่วง N 82 สีปากในกลุ่ม แดง-ม่วง 72 A - ม่วง - ม่วงเข้ม N 80 C สีแก้มกลีบปาก เทา- ส้ม N 164A - ม่วง N 80 A ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความกว้าง ความยาวดอก สีกลีบดอก สีกลีบปาก และสีแก้มกลีบปากของสายต้นม่วงพันธุ์คัด 12 พันธุ์

ม่วงสายต้น	ขนาดดอก(ซม.)			สีดอก		
	ความกว้าง	ความยาว	ขนาดดอก (ซม. ²)	กลีบดอก	กลีบปาก	แก้มกลีบปาก

ศก 01	2.00	2.00	4.00	ม่วง N78 C	ม่วง N80 A	แดง-ม่วง N 59 B
ศก 02	2.70	2.60	7.02	ม่วง 84 D	ม่วง 80A	เทา- ส้ม N164A
ศก 03	2.04	2.10	4.28	ม่วง 76 C	ม่วง N78 C	เขียว-ส้ม N 166 C
ศก 05	2.10	2.37	4.98	ม่วง 84 c	แดง-ม่วง 72 B	เทา- ส้ม N 170 A
ศก 06	2.00	2.00	4.00	ม่วง N 82 C	ม่วง N82 A	เขียว-ส้ม N 172 A
ศก 07	1.30	2.40	3.12	ม่วง 85 D	ม่วง 85-D	เทา- ส้ม N 167 A
ศก 08	2.50	2.70	6.75	ม่วง 76 C	ม่วง 76 C	ม่วง 76 C
ศก 19	2.50	3.00	7.50	ม่วง 76 B	ม่วง N 78 C	เขียว-ส้ม N 164 A
ศก 20	2.20	3.00	6.60	ม่วง 84 D	ม่วง -ม่วงเข้ม N80 C	เทา-ส้ม 164 A
ศก 21	2.50	2.50	6.25	ม่วง 76 B	ม่วง N 78 C	เขียว-ส้ม N 164 A
ศก 22	2.17	2.83	6.14	ม่วง 85 D	ม่วง 85 C	ส้ม-แดง G 35 C
ศก 24	2.56	2.28	5.84	ม่วง N 80 A	แดง-ม่วง 72 A	ม่วง N 80 A

2.4 ความสม่ำเสมอของการออกดอก

พบว่าม้าวิ่งสายต้นที่มีความสามารถในการออกดอกหลังตัดขยายไม่เท่ากันสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ม้าวิ่งสายต้นที่ออกดอกหลังขยาย 1-2 ปี ได้แก่ ศก 02 ศก 05 ศก 07 ศก 08 ศก18 ศก20 และ ศก 22
2. ม้าวิ่งสายต้นที่ออกดอกหลังขยายทุกปี ได้แก่ ศก 01 ศก 03 ศก 21 และ ศก 24

ซึ่งกล้วยไม้ม้าวิ่งที่มีความสามารถในการออกดอกหลังตัดขยายจะทำให้เกษตรกรสามารถจำหน่ายได้เร็ว ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ความสามารถออกดอกได้หลังจากการขยายพันธุ์ของสายต้นม้าวิ่งพันธุ์คัด 12 พันธุ์

กล้วยไม้ม้าวิ่ง สายต้นคัดเลือก	การออกดอกหลังตัดขยายต้นใหม่		
	2554	2555	2556
ศก 01	√	√	√
ศก 02	-	-	√
ศก 03	√	√	√
ศก 05	-	√	-
ศก 06	√	√	-
ศก 07	-	-	√
ศก 08	-	√	√
ศก 19	√	√	-
ศก 20	-	√	√
ศก 21	√	√	√
ศก 22	-	√	√
ศก 24	√	√	√

จากข้อมูลทั้งหมดนำมาจัดเป็นระดับคะแนน ดังนี้

การขยายปริมาณ (ต้นต่อปี)

ม้าวิ่งสายต้นที่ให้ต้นใหม่เฉลี่ย 2 ต้นต่อปี เท่ากับ 1 และม้าวิ่งสายต้นที่ให้ต้นใหม่เฉลี่ยมากกว่า 2 ต้นต่อปี เท่ากับ 2

จำนวนช่อดอก(ช่อ)

ม้าวิ่งสายต้นที่ให้ช่อดอกเฉลี่ย 1 ช่อ เท่ากับ 1 ม้าวิ่งสายต้นที่ให้ช่อดอกเฉลี่ย 1 – 2 ช่อ เท่ากับ 2

การออกดอกสม่ำเสมอ

ม้าวิ่งสายต้นที่ออกดอกหลังขยาย 1-2 ปี ได้แก่ เท่ากับ 1 ม้าวิ่งสายต้นที่ออกดอกหลังขยายทุกปี เท่ากับ 2

ปริมาตรช่อดอก (ซม³.)

ม้าวี้งสายต้นที่มีปริมาตรช่อดอก 800 – 2,000 ซม³ เท่ากับ 1 ม้าวี้งสายต้นที่มีปริมาตรช่อดอกมากกว่า 2,000 – 4,000 ซม³ เท่ากับ 2 สายต้นม้าวี้งที่มีปริมาตรช่อดอกมากกว่า 4,000 ซม³ เท่ากับ 3

จำนวนดอกต่อช่อ

ม้าวี้งสายต้นที่มีจำนวนดอกต่อช่อ 10 - 20 ดอก.เท่ากับ 1 ม้าวี้งสายต้นที่มีจำนวนดอกต่อช่อมากกว่า 20 ดอกเท่ากับ 2

ปริมาตรดอก (ซม².)

สายต้นม้าวี้งที่มีปริมาตรดอก 3 - 5 ซม.² เท่ากับ 1 สายต้นม้าวี้งที่มีปริมาตรดอกมากกว่า 5 ซม.² เท่ากับ 2

เมื่อนำคะแนนที่ได้สามารถสรุปได้ว่า กล้วยไม้ม้าวี้งสายต้นที่มีศักยภาพเชิงการค้า คือ

1. กลุ่มต้นขนาดเล็ก ได้แก่ ศก.24 และ ศก.01 ตามลำดับ
2. กลุ่มต้นขนาดกลาง ได้แก่ ศก 21 ศก 03 ศก.19 และศก.07 ตามลำดับ คัดเลือกต้นเพียง ศก 21 ศก 03 และ ศก.07
3. กลุ่มต้นขนาดใหญ่ ได้แก่ ศก. 22 ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 คะแนนของลักษณะทางการค้าของสายต้นม้าวี้งพันธุ์คัด 12 พันธุ์

กล้วยไม้ม้าวี้ง สายต้นคัดเลือก	ขนาด ต้น (ซม ³ .)	การขยาย ปริมาณ (ต้นต่อปี)	จำนวนช่อ ดอก (ช่อ)	ปริมาตรช่อ ดอก (ซม ³ .)	จำนวนดอก ต่อช่อ (ดอก)	ปริมาตร ดอก (ซม ² .)	การออก ดอก สม่ำเสมอ	รวม คะแนน
กลุ่มต้นขนาดเล็ก								
ศก 01	A	2	2	1	1	1	2	9
ศก 05	A	1	1	1	1	1	1	6
ศก 06	A	1	2	1	2	1	1	8
ศก 24	A	2	2	2	1	2	2	11
กลุ่มต้นขนาดกลาง								
ศก 02	B	1	1	3	2	2	1	10
ศก 03	B	2	2	2	2	1	2	11
ศก 07	B	2	2	2	2	1	1	10
ศก 08	B	1	1	3	2	1	1	9
ศก 19	B	2	2	2	2	2	1	11
ศก 20	B	2	2	2	1	2	1	10
ศก 21	B	2	2	3	2	2	2	13
กลุ่มต้นใหญ่								
ศก 22	C	2	2	3	1	1	1	10

ศก 01

ศก 24

ศก 03

ศก 07

ศก 22

ศก 27

กล้วยไม้แดงอุบล

ทดสอบพันธุ์กล้วยไม้สกุลม้าวิ่งที่คัดเลือกไว้ในปี 2549 – 2553 จำนวน 19 เบอร์ ได้แก่ ศก 01 ศก 03 ศก 06 ศก 08 ศก 11 ศก 13 ศก 24 ศก 27 ศก 31 ศก 32 ศก 33 ศก 35 ศก 36 ศก 41 ศก 42 ศก 44 และศก 45 โดยมีจุดประสงค์ที่จะใช้เป็นพ่อแม่พันธุ์ให้เกษตรกรนำไปใช้ประโยชน์ แต่เนื่องจากไม่สามารถขยายพันธุ์ตามแผนการทดลองจึงเก็บข้อมูลทุกต้นนำมาเฉลี่ยเพื่อคัดเลือกให้เลือก 5 เบอร์ เพื่อทดสอบในแปลงเกษตรกรต่อไป

1. ลักษณะของต้นกล้วยไม้แดงอุบล

1.1 ปริมาตรของต้น (ซม³.) และปริมาตรใบ (ซม².)

เนื่องจากเป้าหมายที่ต้องการคัดเลือกเป็นกระถางตั้งโต๊ะ (Pan) โดยทั่วไป กระถางขนาด 4 นิ้ว สูง 2 นิ้ว หรือ 785.71 ซม³. กระถาง 6 นิ้ว สูง 3 นิ้ว 2,651.79 ซม³. กระถาง 8 นิ้ว สูง 4 นิ้ว หรือ 6,285.71 ซม³. และ กระถาง 12 นิ้ว สูง 6 นิ้ว หรือ 21,214.29 ซม³. ซึ่งกล้วยไม้แดงอุบลที่มีขนาดต้นเล็ก กลาง และใหญ่ทำให้เกษตรกรสามารถจำหน่ายได้ตามความต้องการของตลาดในแต่ละแหล่งจำหน่าย

ขนาดของต้น พบว่า แดงอุบลสายต้น ศก 35 มีขนาดต้นใหญ่ที่สุด คือ 12,219.43 ซม³ และแดงอุบลสายต้น ศก 42 มีขนาดต้นเล็กที่สุด คือ 770.00 ซม³. สามารถแบ่งขนาดต้นแดงอุบลออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. แดงอุบลสายต้นที่มีปริมาตรต้น 700 – 3,000 ซม³. ได้แก่ ศก 06 ศก 08 ศก 11 ศก 13 ศก 24 ศก 41 ศก 42 ศก 43 และศก 45
2. แดงอุบลสายต้นที่มีปริมาตรต้น 3,000 – 10,000 ซม³. ได้แก่ ศก 01 ศก 03 ศก 27 ศก 31 ศก 32 ศก 33 และศก 44
3. แดงอุบลสายต้นที่มีปริมาตรต้น มากกว่า 10,000 ซม³. ได้แก่ ศก 35 และ ศก 36 ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ความสูง ความกว้าง และปริมาณต้น และความกว้าง ยาว และปริมาตรใบของสายต้นแดงอุบลพันธุ์คัด 19 พันธุ์

กล้วยไม้แดงอุบล สายต้นคัดเลือก	ต้น		
	สูงต้น(ซม.)	กว้างพุ่ม (ซม.)	ปริมาตรต้น (ซม ³ .)
ศก 01	9.0	13.0	4,780.29
ศก 03	10.0	14.0	6,160.00
ศก 06	6.0	9.0	1,527.43
ศก 08	6.0	9.0	1,527.43
ศก 11	6.5	10.0	2,042.86
ศก 13	6.0	10.0	1,885.71
ศก 23	8.0	10.0	2,514.29
ศก 24	7.0	10.0	2,200.00
ศก 27	9.5	16.0	7,643.43
ศก 31	13.0	15.0	9,192.86
ศก 32	13.0	15.0	9,192.86
ศก 33	11.0	13.5	6,300.64
ศก 35	12.0	18.0	12,219.43
ศก 36	13.0	16.0	10,459.43
ศก 41	6.0	8.0	1,206.86
ศก 42	5.0	7.0	770.00
ศก 43	6.0	10.0	1,885.71
ศก 44	8.0	12.0	3,620.57
ศก 45	6.0	11.5	2,493.86

1.2 การขยายปริมาณ (ต้นต่อปี)

พบว่า กล้วยไม้แดงอุบลสายต้น ศก 06 ให้ต้นใหม่เฉลี่ยมากที่สุด คือ 2.60 ต้นต่อปี และแดงอุบลสายต้น ศก ศก 27 ให้ต้นใหม่เฉลี่ยมากที่สุด คือ 1.17 ต้นต่อปี กล้วยไม้แดงอุบลสายต้น ศก 22 ให้ต้นใหม่มากที่สุด ถึง 4 ต้นต่อปี และแดงอุบลสายต้น ศก 22 ให้ต้นใหม่น้อยที่สุด ถึง 2 ต้นต่อปี ซึ่งกล้วยไม้แดงอุบลที่มีการแตกต้นใหม่ได้มากจะทำให้เกษตรกรสามารถขยายจำนวนได้เร็ว สามารถในการแตกต้นใหม่แตกต่างกัน สามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ

1. แดงอุบลสายต้นที่ให้ต้นใหม่เฉลี่ยน้อยกว่า 2 ต้นต่อปี ได้แก่ ศก13 ศก 24 ศก 27 ศก 31 ศก 32 ศก 33 ศก 35 ศก 36 ศก 41 ศก 42 ศก 43 ศก 44 และศก 45
2. แดงอุบลสายต้นที่ให้ต้นใหม่เฉลี่ยมากกว่า 2 ต้นต่อปี ได้แก่ ศก 01 ศก 03 ศก 06 ศก 08 ศก 11 และศก 23 ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวนต้นใหม่เฉลี่ย(ต้นต่อปี)และจำนวนต้นใหม่มากที่สุด(ต้นต่อปี)ของสายต้นแดงอุบลพันธุ์คัด 19 พันธุ์

กล้วยไม้แดงอุบลสายต้นคัดเลือก	จำนวนต้นใหม่เฉลี่ย (ต้นต่อปี)	จำนวนต้นใหม่มากที่สุด (ต้นต่อปี)
ศก 01	2.00	3
ศก 03	2.57	4

ศก 06	2.60	4
ศก 08	2.33	4
ศก 11	2.00	3
ศก13	1.45	2
ศก 23	2.25	3
ศก 24	1.60	2
ศก 27	1.17	2
ศก 31	1.72	2
ศก 32	1.38	2
ศก 33	1.58	2
ศก 35	1.43	3
ศก 36	1.50	2
ศก 41	1.33	2
ศก 42	1.64	2
ศก 43	1.50	3
ศก 44	1.50	2
ศก 45	1.24	2

2. ลักษณะของดอก

2.1 จำนวนช่อดอกเฉลี่ยต่อต้น (ช่อ) และจำนวนช่อดอก/ต้นมากที่สุด (ช่อ)

พบว่า แดงอุบลสายต้นทุกต้นออกดอกได้เพียง 1 ต่อต้น

2.2 ขนาดช่อดอก (ช่อ) และจำนวนดอกต่อช่อ (ดอก)

ขนาดช่อดอก พบว่า กล้วยไม้แดงอุบลสายต้น ศก 35 มีขนาดช่อดอกใหญ่ที่สุด คือ 31,312.29 ซม³. และแดงอุบล สายต้น 43 มีขนาดช่อดอกเล็กที่สุด คือ 5,883.43 ซม³. สามารถแบ่งความยาวช่อดอก แดงอุบลออกเป็น 3 กลุ่ม คือ แบ่งตามปริมาตรช่อดอกเป็น 2 กลุ่มคือ

1. แดงอุบลสายต้นที่มีปริมาณช่อดอก 5,000 – 10,000 ซม³ ได้แก่ ศก 11 ศก 32 ศก 42 ศก 43 ศก 44 และศก 45
2. แดงอุบลสายต้นที่มีปริมาณช่อดอก 10,000 – 20,000 ซม³ ได้แก่ ศก 01 ศก 03 ศก 06 ศก 08 ศก 23 ศก 24 ศก 31 ศก 36 และศก 41 ดังตารางที่ 10
3. แดงอุบลสายต้นที่มีปริมาณช่อดอกมากกว่า 20,000 ซม³ ได้แก่ ศก 13 ศก 27 ศก 33 และศก35

จำนวนดอกพบว่า กล้วยไม้แดงอุบลสายต้น ศก 31 มีจำนวนดอกมากที่สุด คือ 41 ดอกต่อช่อ และแดงอุบลสายต้น ศก11 มีจำนวนดอกน้อยที่สุด คือ 11 ดอกต่อช่อ สามารถแบ่งจำนวนดอกต่อช่อกล้วยไม้แดงอุบลออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. แดงอุบลสายต้นที่มีจำนวนดอกต่อช่อ 10 - 30 ดอก. ได้แก่ ศก 01 ศก 03 ศก 06 ศก 08 ศก 11ศก 13 ศก 23 ศก 24 ศก 32 ศก 36 ศก 41 ศก 42 ศก 43 ศก 44 และศก 45
2. แดงอุบลสายต้นที่มีจำนวนดอกต่อช่อมากกว่า 30 ดอก ได้แก่ ศก 27 ศก 31 ศก 33 และ ศก 35

ตารางที่ 10 ความกว้าง ความยาวช่อดอก จำนวนดอกต่อช่อของสายต้นแดงอุบลพันธุ์คัด 19 พันธุ์

กล้วยไม้แดงอุบล สายต้นคัดเลือก	ช่อดอก(ซม.)			จำนวนดอก(ดอก)
	ความกว้าง	ความยาว	ปริมาตรช่อดอก (ซม ³)	
ศก 01	8.0	82.0	16,493.71	20.0
ศก 03	7.0	84.0	12,936.00	20.0
ศก 06	7.5	73.0	12,905.36	18.0

ศก 08	7.0	67.0	10,318.00	16.0
ศก 11	6.0	82.0	9,277.71	11.0
ศก 13	8.0	113.0	22,729.14	18.0
ศก 23	7.0	76.0	11,704.00	21.0
ศก 24	7.5	75.0	13,258.93	19.0
ศก 27	8.5	115.0	26,113.21	35.0
ศก 31	10.5	42.0	14,553.00	41.0
ศก 32	5.5	98.0	9,317.00	22.0
ศก 33	9.0	123.0	31,312.29	32.0
ศก 35	9.0	99.0	25,202.57	33.0
ศก 36	8.0	79.0	15,890.29	20.0
ศก 41	8.0	59.0	11,867.43	12.0
ศก 42	8.0	49.0	9,856.00	19.0
ศก 43	6.0	52.0	5,883.43	14.0
ศก 44	6.0	54.0	6,109.71	20.0
ศก 45	5.7	87.0	8,883.69	18.0

2.3 ขนาดดอก (ซม²)และ สีกีบดอก กีบปากดอก แก้มกีบปาก

ขนาดดอก พบว่า กล้วยไม้แดงอุบลสายต้น ศก 31 มีขนาดดอกใหญ่ที่สุด คือ 25 ซม². และแดงอุบลสายต้น ศก 35 มีจำนวนดอกน้อยที่สุด คือ 10.15 ซม². สามารถแบ่งตามปริมาตรดอกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. แดงอุบลสายต้นที่มีปริมาตรดอก 10 - 15 ซม.² ได้แก่ ศก 13 ศก 24 ศก 27 ศก 33 ศก 35 ศก 42 ศก 43 ศก 44 และศก 45
2. แดงอุบลสายต้นที่มีปริมาตรดอกมาก 15 ซม.² ได้แก่ ศก 01 ศก 03 ศก 06 ศก 08 ศก 11 ศก 23 ศก 31 ศก 36 และศก 41 ดังตารางที่ 11

สีดอก พบว่า กล้วยไม้แดงอุบลที่คัดเลือกไว้มีสีดอกดังนี้ สีกีบดอกอยู่ในกลุ่ม ม่วง N 81 D - ม่วง-คราม N 82 D สีปากในกลุ่ม แดง-ม่วง 72 A - ม่วง -ม่วงเข้ม N80 C สีแก้มกีบปาก เทา- ส้ม N164A - ม่วง N 80 A ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ความกว้าง ความยาวดอก สีกีบดอก สีกีบปาก และสีแก้มกีบปากของสายต้นแดงอุบลพันธุ์คัด 19 พันธุ์

กล้วยไม้แดงอุบล สายต้นคัดเลือก	ขนาดดอก			สี		
	กว้าง	ยาว	ขนาดดอก(ซม ²)	กีบดอก	ปาก	แก้ม
ศก 01	4.0	4.0	16.00	ม่วง 84 B	ม่วง 84 B	เขียว-ส้ม N 163 D
ศก 03	4.0	4.0	16.00	ม่วง N 81 D	ม่วง N 81 C	เขียว-ส้ม N 167 A
ศก 06	4.0	4.0	16.00	ม่วง 84 B	ม่วง N 84 B	เหลือง-ส้ม 22 A
ศก 08	3.8	4.0	15.20	ม่วง 84 B	ม่วง N 78 C	เหลือง-ส้ม 22 A
ศก 11	3.8	4.0	15.20	ม่วง 84 B	ม่วง 84 B	เขียว-ส้ม N 163 D
ศก13	3.5	3.5	12.25	ม่วง N 80 B	แดง-ม่วง 72 A	ม่วง N 80 A
ศก 23	4.0	4.0	16.00	ม่วง 84 B	ม่วง 84 B	เหลือง-ส้ม 22 A
ศก 24	3.7	3.8	14.06	ม่วง N 81 D	ม่วง 80 B	เขียว-ส้ม 167 C
ศก 27	3.5	3.5	12.25	ม่วง-คราม N 81-C	ม่วง-คราม N 81-C	เทา-ส้ม163-B
ศก 31	5.0	5.0	25.00	ม่วง-คราม N 81-D	ม่วง-คราม N 81-C	ม่วง-คราม N 81-D
ศก 32	3.4	3.5	11.90	ม่วง-คราม N 82 D	ม่วง-คราม N 81-D	ม่วง-คราม N 82-D
ศก 33	3.6	3.9	14.04	ม่วง-คราม N 81-C	ม่วง-คราม N 81-C	เทา-ส้ม 163-A
ศก 35	3.5	2.9	10.15	ม่วง-คราม N 80-C	ม่วง-คราม N 80-C	เทา-ส้ม 163-B

ศก 36	4.0	4.0	16.00	ม่วง 84 B	ม่วง 84 B	ม่วง 84 B
ศก 41	3.8	4.0	15.20	ม่วง 84 B	ม่วง 84 B	เหลือง-ส้ม 16 A
ศก 42	3.5	4.0	14.00	ม่วง 81 D	ม่วง N 81 C	ม่วง N 81 C
ศก 43	3.5	3.8	13.30	ม่วง N 80 B	ม่วง N 80 A	ม่วง N 80 A
ศก 44	3.5	3.2	11.20	ม่วง 80 B	ม่วง 80 B	ม่วง 80 B
ศก 45	4.0	3.0	12.00	ม่วง N 78 C	ม่วง N 78A	เทา-ส้ม 164-A

2.4 ความสม่ำเสมอของการออกดอก

พบว่า แดงอุบลสายต้นที่มีความสามารถในการออกดอกหลังตัดขยายไม่เท่ากันสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. แดงอุบลสายต้นที่ออกดอกหลังขยายทุกปี ได้แก่ ศก 01 ศก 03 ศก 06 ศก 11 ศก 23 ศก 24 ศก 27 ศก 31 ศก 33 ศก 41 ศก 42 ศก 43 ศก 44 และศก 45
2. แดงอุบลสายต้นที่ออกดอกหลังขยาย 1-2 ปี ได้แก่ ศก 08 ศก 13 ศก 32 ศก 35 และ ศก 36 ซึ่งกล้วยไม้แดงอุบลที่มีความสามารถในการออกดอกหลังตัดขยายจะทำให้เกษตรกรสามารถจำหน่ายได้เร็ว ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ความสามารถออกดอกได้หลังจากการขยายพันธุ์ของสายต้นแดงอุบลพันธุ์คัด 19 พันธุ์

กล้วยไม้แดงอุบล สายต้นคัดเลือก	การออกดอกหลังตัดขยายต้นใหม่		
	2554	2555	2556
ศก 01	√	√	√
ศก 03	√	√	√
ศก 06	√	√	√
ศก 08	√	√	-
ศก 11	√	√	√
ศก 13	√	√	-
ศก 23	√	√	√
ศก 24	√	√	√
ศก 27	√	√	√
ศก 31	√	√	√
ศก 32	√	√	-
ศก 33	√	√	√
ศก 35	-	√	-
ศก 36	√	√	-
ศก 41	√	√	√
ศก 42	√	√	√
ศก 43	√	√	√
ศก 44	√	√	√
ศก 45	√	√	√

จากข้อมูลทั้งหมดนำมาจัดเป็นระดับคะแนน ดังนี้

การขยายปริมาณ (ต้นต่อปี)

แดงอุบลสายต้นที่ให้ต้นใหม่เฉลี่ย 2 ต้นต่อปี เท่ากับ 1 แดงอุบลสายต้นที่ให้ต้นใหม่เฉลี่ยมากกว่า 2 ต้นต่อปี เท่ากับ 2

จำนวนช่อดอก(ช่อ)

แดงอุบลสายต้นที่ให้ช่อดอกเฉลี่ย 1 ช่อ เท่ากับ 1 แดงอุบลสายต้นที่ให้ช่อดอกเฉลี่ย 1 – 2 ช่อ เท่ากับ 2

การออกดอกสม่ำเสมอ

แดงอุบลสายต้นที่ออกดอกหลังขยาย 1-2 ปี ได้แก่ เท่ากับ 1 แดงอุบลสายต้นที่ออกดอกหลังขยายทุกปี เท่ากับ 2

ปริมาตรช่อดอก (ชม³.)

แดงอุบลสายต้นที่มีปริมาตรช่อดอก 5,000 – 10,000 ชม³ เท่ากับ 1 แดงอุบลสายต้นที่มีปริมาตรช่อดอก 10,000 – 20,000 ชม³ เท่ากับ 2 แดงอุบลสายต้นที่มีปริมาตรช่อดอกมากกว่า 20,000 ชม³ เท่ากับ 3

จำนวนดอกต่อช่อ

แดงอุบลสายต้นที่มีจำนวนดอกต่อช่อ 10 - 30 ดอก เท่ากับ 1 แดงอุบลสายต้นที่มีจำนวนดอกต่อช่อมากกว่า 30 ดอก เท่ากับ 2

ปริมาตรดอก (ชม².)

แดงอุบลสายต้นที่มีปริมาตรดอก 10 - 15 ชม² เท่ากับ 1 แดงอุบลสายต้นที่มีปริมาตรดอกมากกว่า 15 ชม² เท่ากับ 2

เมื่อนำคะแนนที่ได้สามารถสรุปได้ว่า กล้วยไม้ม่วงสายต้นที่มีศักยภาพเชิงการค้า คือ

1. กลุ่มต้นขนาดเล็ก ได้แก่ ศก.06 ศก 08 ศก 11 และ ศก.41 ตามลำดับ คัดเลือกต้นเพียง ศก.06 ศก 11 และ ศก.41
2. กลุ่มต้นขนาดกลาง ได้แก่ ศก 01 ศก 03 ศก 23 ศก 27 ศก 31 และศก.33 ตามลำดับ คัดเลือกต้นเพียง ศก 03 ศก 23 ศก 27 และศก 31
3. กลุ่มต้นขนาดใหญ่ ได้แก่ ศก 35 ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 คะแนนของลักษณะทางการค้าของสายต้นม่วงพันธุ์คัด 12 พันธุ์

กล้วยไม้แดงอุบล สายต้นคัดเลือก	ขนาดต้น (ชม ³ .)	การขยาย ปริมาณ (ต้นต่อปี)	จำนวนช่อ ดอก (ช่อ)	ปริมาตร ช่อดอก (ชม ³ .)	จำนวน ดอกต่อช่อ (ดอก)	ปริมาตร ดอก (ชม ² .)	การออก ดอก สม่ำเสมอ	รวม คะแนน
กลุ่มต้นเล็ก								
ศก 06	A	2	1	2	1	2	2	10
ศก 08	A	2	1	2	1	2	1	9
ศก 11	A	2	1	1	1	2	2	9
ศก 13	A	1	1	3	1	1	1	8
ศก 24	A	1	1	2	1	1	2	8
ศก 41	A	1	1	2	1	2	2	9
ศก 42	A	1	1	1	1	1	2	7
ศก 45	A	1	1	1	1	1	2	7
กลุ่มต้นกลาง								
ศก 01	B	2	1	2	1	2	2	10
ศก 03	B	2	1	2	1	2	2	10

ศก 23	B	2	1	2	1	2	2	10
ศก 27	B	1	1	3	2	1	2	10
ศก 31	B	1	1	2	2	2	2	10
ศก 32	B	1	1	1	1	1	1	6
ศก 33	B	1	1	3	2	1	2	10
ศก 43	B	1	1	1	1	1	2	7
ศก 44	B	1	1	1	1	1	2	7
กลุ่มต้นใหญ่								
ศก 35	C	1	1	3	2	1	1	9
ศก 36	C	1	1	2	1	2	1	8

ภาพที่ ต้นกล้วยไม้แดงอุบลสายต้นดีเด่น 6 เบอร์

ศก 06

ศก 41

ศก 03

ศก 35

ศก 11

ศก 23

ศก 27

ศก 31

สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ

พบว่า

1. กล้วยไม้มาว้างสายต้นที่ดีเด่น 6 สายต้นมีที่คะแนนสูงสุด ได้แก่ ศก 01 ศก 03 ศก.07 ศก 21 ศก.24 และ ศก. 22
2. กล้วยไม้แดงอุบลสายต้นที่ดีเด่น 7 สายต้นที่มีคะแนนสูงสุด ได้แก่ คือ ศก 03 ศก 06 ศก 11 ศก 23 ศก 27 ศก 31 และ ศก 35 ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นพ่อ-แม่พันธุ์ในเชิงการค้าได้

ข้อเสนอแนะ

การทดลองนี้ประสบปัญหาการเพิ่มจำนวนต้นพันธุ์ดีตามกรรมวิธีไม่เพียงพอ ซึ่งเป็นปัญหาเช่นเดียวกับกล้วยไม้ดินชนิดอื่น ๆ ควรมีการศึกษาการขยายจำนวนก่อน และต้นกล้วยไม้ชนิดเดียวกันโดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อซึ่งกล้วยไม้แต่ละสายต้นจะ

ตอบสนองต่อสูตรอาหารที่แตกต่างกัน และบางสายต้นขยายจำนวนได้ยากโดยเฉพาะต้นแดงอุบลที่มีขนาดใหญ่ เพื่อให้สามารถนำผลการทดลองไปใช้ในเชิงการค้าได้